

Dokumentation og forskning

August 2015 - januar 2016

*Hanne Mette Ochsner Ridder, professor ved Musikterapiuddannelsen
og Forskerprogrammet i Musikterapi, Aalborg Universitet.
Kontakt: hanne@hum.aau.dk*

Nyt fra Forskerprogrammet i musikterapi

Fibromyalgi giver kroniske smerter og træthed og kan føre til depression. Globalt rammes 2-4 % af sygdommen som typisk behandles medicinsk eller med øvelser, samtaler og psykoterapi. Flere undersøgelser peger på en positiv virkning af musik, og **Esperanza Torres** undersøgte derfor effekten af receptiv gruppemusikterapi på 56 spanske kvinder hvoraf 33 i eksperimentgruppen deltog i musikterapi. Kvinderne i denne gruppe oplevede signifikant positive forandringer i form af øget subjektiv velvære og en reduktion af sygdommens indflydelse på helbred, funktionsniveau, smerteintensitet, angst, depression og vrede. Undersøgelsen uddybes i Esperanza Torres ph.d.-afhandling som hun forsvarede i november 2015, med en komite bestående af **Eva Bojner Horwitz**, **Cheryl Dileo** og **Lars Ole Bonde**.

Torres, E.S. (2016). *Effectiveness of GrpMI with fibromyalgia patients*. Aalborg Universitetsforlag. Tilgængelig fra www.mt-phd.aau.dk/phd-theses.

Torres' ph.d.-forsvar markerede afslutningen på det halvårslige ph.d.-kursus. Her lød programmet – udover oplæg af komitemedlemmerne, de deltagende ph.d.-studerende og af den faste stab af musikterapiforskere – på oplæg af gæsteforsker **Sanne Storm** om fødselsdepression, psykodynamisk stemmeterapi og stemme-assessment samt af postdoc ved Institut for Arkitektur og Medieteknologi, **Olivier Lartillot**, om brugen af *The Music Therapy ToolBox* til analyse af improvisation.

I december 2015 og januar 2016 er ikke mindre end fire nye ph.d.-studerende indskrevet på forskerprogrammet. **Margrete Bach Madsen** er kandidat i musikterapi og har desuden en MA i Læreprocesser med specialisering i didaktik og professionsudvikling. Hun skal forske i brugen af musik i kommunikation og samvær med mennesker med svær demens og indgår i projektet om

personafstemt interaktion (som også omtales andetsteds i dette nummer). **Tove Stenderup** er cand.pæd. i didaktik, almen musikpædagog og arbejder som lektor ved pædagoguddannelsen i Ikast. Hun har lang erfaring med undervisning af pædagoger og har i tidligere projekter arbejdet med inddragelse af musik i rehabilitering af målgrupper med neurokognitive problematikker. I sit forskningsprojekt vil hun undersøge pædagogers arbejde med musikinteraktion og samhandling med mennesker med senhjerneskade. **Karen Goodman** er professor i musikterapi ved Montclair State University i New Jersey, USA og har publiceret omfattende om bl.a. uddannelse af musikterapeuter. I hendes forskning bruges dette som afsæt til at fokusere på betydningen af supervision for musikterapeuter. **Susan Hart** er cand.psych, specialist i psykoterapi og børnepsykologi, supervisor og underviser i neuroaffektiv udviklingspsykologi. Det er netop teorien bag den neuroaffektive udviklingspsykologi som er grundlag for udviklingen af et redskab til at teste børns emotionelle kompetencer, *the Emotional Development Scale* (EDS), og som danner rammen for Susan Harts forskning. Udover de fire nye ph.d.-studerende er **Orii McDermott** fra Nottingham University fra januar 2016 ansat som postdoc. Hun skal ligeledes indgå i projektet om personafstemt interaktion i demensomsorgen.

Flere tidligere ph.d.-afhandlinger har ført til internationale publikationer, bl.a. om musikterapi og arbejdsrelateret stress samt om assessment af interpersonelle kompetencer hos mennesker med erhvervet hjerneskade og om assessment af forældre-barn interaktion ved emotionel neglet. Se endvidere øvrige udgivelser fra musikterapiforskere ved AAU under 'Nyeste Publikationer' på: www.musikterapi.aau.dk/forskning/

- Beck, B.D., Hansen, Å. M., & Gold, C. (2015). Coping with work-related stress through Guided Imagery and Music (GIM): Randomized controlled trial. *Journal of Music Therapy*, 52(3), 323-352.
- Jacobsen, S.L., & H. McKinney, C. (2015). A music therapy tool for assessing parent-child interaction in cases of emotional neglect. *Journal of Child and Family Studies*, 2164-2173.
- Hald, S.V., Baker, F.A., & Ridder, H.M.O. (2015). A preliminary psychometric evaluation of the interpersonal communication competence scale for acquired brain injury. *Brain Injury*, 29(9), 1105-1112.

Forskningsbevillinger

Velux Fonden uddeler midler til projekter med videnskabelige, kulturelle, kunstneriske og sociale mål indenfor bl.a. gerontologi og geriatri. Fonden har en særlig humanvidenskabelig satsning til kollektive kernegruppeprojekter og har bevilget 5,7 mio. kr. til et forskningsprojekt om brug af musik i 'Personafstemt interaktion i demensomsorgen'. Forskningsgruppen består af **Margrete Bach Madsen, Jens Anderson-Ingstrup, Orii McDermott og Hanne Mette Ridder**. Projektet er desuden medfinansieret af Institut for kommunikation med 1,1 mio. kr. (red: se artikel andet sted i dette nummer). Herudover har Velux Fonden givet **Aase Marie Ottesen** en bevilling på 2,3 mio. kr. til postdoc-projektet:

'At praktisere sang og musik over for personer med en demenssygdom' som påbegyndes maj 2016. Sidst, men ikke mindst, har Børne Cancer Fonden støttet **Ilan Sanfi** med knap 1,4 mio. kr. til et forskningsprojekt om musikterapi til at afhjælpe gener ved kemobehandling hos børn og unge med kræft.

Effekt-undersøgelser: Musik, sprog og sang

På japansk betyder kara 'tom' og oke 'orkester'. Mon ikke alle kender ordet *karaoke* hvor man synger til indspillet musik (og altså et *tomt orkester* uden sang). En japansk undersøgelse af 6 måneders ugentlig karaokesang sammen med stemmetræning og hjemmeopgaver resulterede i et fald i agiteret adfærd samt bedring i motorik og søvn hos ældre personer med mild til moderat Alzheimers demens. Ved at lade deltagerne synge i MR-scanneren før og efter forløbet så man en særlig aktivering ved to hjernevindinger som har med læsefunktion og sprog at gøre (højre angular gyrus and venstre lingual gyrus), og det konkluderes derfor at musik kan stimulere hjernens kognitive funktioner hos demensramte.

Satoh, M., Yuba, T., Tabei, K. I., Okubo, Y., Kida, H., Sakuma, H., & Tomimoto, H. (2015). Music Therapy Using Singing Training Improves Psychomotor Speed in Patients with Alzheimer's Disease: A Neuropsychological and fMRI Study. *Dementia and geriatric cognitive disorders extra*, 5(3), 296-308.

Man må spørge sig selv om det at synge i en MR-scanner svarer til at synge for eller sammen med andre og under mere behagelige omstændigheder. Det bliver spændende, når teknologien åbner for muligheder for at måle på interaktive oplevelser. Teknologisk udvikling gør at forskningen hele tiden tager nye spring fremad. Ifølge tidsskriftet *Neuron* viser en ny undersøgelse at sproglige og musikalske neuroner ikke, som tidligere troet, bearbejdes i de samme områder, men derimod i *adskilte* områder i hjernen. Vi ved stadig alt for lidt om hvordan lyde, sprog og musik bearbejdes. Er der fx forskel på om vi hører fuglekvidder, en knirkende dør, bankelyde, kalden eller musik? Tidligere forskning har kun inddraget meget få lydstimuli, og kvaliteten af MR-scanninger har ikke været finkornet nok til at påvise nøjagtig hvilke grupper af neuroner der er aktive, eller at adskille dem fra hinanden. Det er nu lykkedes. Af de mange lyde, vi normalt omgiver os med, og som ti forsøgspersoner blev udsat for, var responsen størst ved lyde kategoriseret som musikalske. Vi reagerer tilsyneladende i meget højere grad på sprog og musik end på andre lyde, og det gør os særligt gearede til at afkode fx små detaljer i sproget som betoning og enkeltstavelser. I forlængelse af dette sætter forskerne spørgsmålstegn ved om denne funktionelle organisering i hjernen er til stede lige fra fødslen. Det er et spørgsmål som mange har beskæftiget sig med og som lystigt diskuteres i faget musikpsykologi på både musik- og musikterapiuddannelsen på AAU. Med den nye scannings- og analyseteknik mener forskerne at kunne komme med flere svar på spørgsmål om

betydningen og organiseringen af sprog og musik i primathjerner. For musikterapeuter, som arbejder med mennesker med neurokognitive problematikker, viser undersøgelsen at musik og musikalske lyde i særlig grad aktiverer hjernen og, om end tæt forbundet med sprog, bearbejdes uafhængigt.

Norman-Haignere, S., Kanwisher, N. G., & McDermott, J. H. (2015). Distinct Cortical Pathways for Music and Speech Revealed by Hypothesis-Free Voxel Decomposition. *Neuron*, 88(6), 1281-1296.

I førnævnte japanske karaoke-studie benævnes interventionen *musikterapi*, selvom den ikke udføres af musikterapeuter. I en meget stor del af internationale undersøgelser af musikterapi er det uklart om interventionen faktisk er musikterapi, eller om det er musikaktivitet eller musikmedicin. I et tysk studie med 117 deltagere skelnes derfor mellem fællessang (recreational group singing) og gruppemusikterapi (hvor sang, improvisation på instrumenter, musiklytning, dans m.m. anvendes af en musikterapeut i en integreret og personcentreret tilgang). Hos de plejehjemsdeltagere (med og uden demens), som deltog i musikterapi, sås en signifikant forbedring af depressive symptomer både efter 6 og 12 uger sammenlignet med dem, der deltog i fællessang. Der sås dog en stor forskel i udbytte alt efter om deltageren havde demens eller ej. Demensramte deltagere viste faktisk en stigning i depressive symptomer ved fællessang. Til gengæld sås et fald i depressive symptomer i musikterapi. Det kunne tyde på at der ved fællessang kan være for mange krav som er svære at honorere for personer med kognitive problematikker, fremfor ved deltagelse i en personcentreret terapeutisk intervention.

Werner, J., Wosch, T., & Gold, C. (2015). Effectiveness of group music therapy versus recreational group singing for depressive symptoms of elderly nursing home residents: pragmatic trial. *Aging & mental health*, 1-9. Epublikation før print.

I forbindelse med fællessang skal det nævnes at man i Tyskland nu har 25 certificerede Syngende Sygehuse. Baggrunden for dette initiativ kan hentes i det britiske Sidney De Haan forskningscenter for "Arts and Health" under ledelse af professor **Stephen Clift** og med henvisning til de positive resultater med kor for personer med lungesygdommen KOL.

Sonne, M.I. (2015). Velkommen på det syngende sygehus. *Ugeskrift for Læger*, 14.09.2015, s. 30. Se også hjemmesiden for Singende Krankenhäuser: www.singende-krankenhaeuser.de/

Fagfællebedømte tidsskrifter: Læring vha. PBL

Både kandidat- og forskeruddannelsen i musikterapi på AAU er bygget op over læringsprincipper fra Problem Baseret Læring, PBL. I en artikel i *Journal of PBL in Higher Education* sammenligner **Charlotte Lindvang** og **Bolette Beck** PBL med en musikalsk rejse for netop at fremhæve kvaliteterne og vitalitetsdynamikkerne undervejs i processen. PBL er derfor ikke en blot en rejse hvor den

studerende oplever nye landskaber og lærer nye færdigheder, men en proces hvor der i fællesskab skabes og komponeres nyt. Projektvejlederen kan betragtes som dirigent, og kan bidrage til at bringe klarhed og få nye perspektiver frem undervejs i projektarbejdet, bl.a. ved at inddrage musiklytning. Musikken er ikke kun en metafor for PBL, men anvendes konkret ved at de studerende selv sætter musik på og bruger den til at regulere energiniveau, øge sammenhængskraft og fremme en mere fleksibel bevidsthed i gruppen, hvilket illustreres med en række uddybende case eksempler.

Lindvang, C., & Beck, B. D. (2015). Problembased learning as a shared musical journey – group dynamics, communication and creativity. *Journal of Problem Based Learning in Higher Education*, 3(1), 1-19. Tilgængelig online via <http://journals.aau.dk/>

Lars Ole Bonde har været medredaktør på et temanummer om "Musik som identitet" i Tidsskriftet Kulturstudier, men også selv bidraget med en artikel hvor han uddyber forskningen i musik og identitet, bl.a. ud fra musikterapistuderendes musikalske selvbiografier. Herudover fortsætter han rapporteringen fra forskningsprojektet "Musik og folkesundhed", bl.a. i en oversigtsartikel på dansk som er udkommet i en svensk antologi om Kultur og folkesundhed.

Bonde, L.O. (2015). "Det man hører, er man selv": Musik og identitet set gennem musikforskningens briller. *Kulturstudier*, 9-36. Tilgængelig online fra <http://tidsskriftetkulturstudier.dk/>.

Bonde, L.O., & Ekholm, O. (2015). Musik og folkesundhed.: En ny dansk undersøgelse. I E. Bojner Horwitz, C. Hogstedt, P. Wistén & T. Theorell (Red.). *Kultur & Folkhälsa: Antologi om forskning och praktik*. (s. 161-170). Tolvnitton Förlag.

Konferencer

I september var Danmark vært for *Nordic Integrative Medicine* konference på Kulturværftet i Helsingør, og for første gang var der et specifikt videnskabeligt spor med emnet Musikmedicin og Musikterapi. Her var der udover oplæg af danske musikterapiforskere oplæg af musikterapeuter fra Australien, Østrig, Holland og Tyskland, og med abstracts publiceret i *European Journal of Integrative Medicine*, volume 7. Herudover havde **Lars Ole Bonde** arrangeret koncerten *A celebration of music and medicine – a concert bouquet of music for hospitals*. Til koncerten spillede pianist **Margrethe Langer Bro** (DK) Schumanns "Träumerei" og akkompagnerede musikterapeut **Cordula Dietrich** (D) til to sange af Gabriel Fauré. Den australske musikterapeut **Emma O'Brien** sang en arie fra et opera-terapi-projekt, og cellist og musikterapeut **Marie Falk** spillede "The Swan" af Saint Saëns efterfulgt af en improvisation af Dietrich og Falk. Tilslut fik den danske dirigent **Frans Rasmussen** hele salen til at synge sig sunde i fællesskab.